

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 23/20
V Lucemburku dne 3. března 2020

Rozsudek ve věci C-125/18
Gómez del Moral Guasch v. Bankia SA

Španělské soudy musí přezkoumat jasnost a srozumitelnost ujednání obsaženého ve smlouvách o hypotečním úvěru, které stanoví uplatnění pohyblivé úrokové sazby založené na indexu španělských spořitelů

Dospějí-li k závěru, že toto ujednání má zneužívající povahu, mohou za účelem ochrany spotřebitele před zvláště nepříznivými důsledky, které mohou vyplývat z neplatnosti úvěrové smlouvy, nahradit tento index indexem dispozitivně stanoveným španělskými právními předpisy

V rozsudku Gómez del Moral Guasch (C-125/18) vydaném dne 3. března 2020 velký senát Soudního dvora rozhodl, že **ujednání obsažené ve smlouvě o hypotečním úvěru uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, podle kterého se úroková sazba, kterou má spotřebitel zaplatit, mění v závislosti na referenčním indexu založeném na hypotečních úvěrech španělských spořitelů** (dále jen „referenční index“), přičemž tento index je stanoven španělským právem, **spadá do působnosti směrnice o zneužívajících ujednáních**.¹ **Toto ustanovení totiž neodráží imperativní právní a správní ustanovení ve smyslu čl. 1 odst. 2 této směrnice.** Soudní dvůr rovněž upřesnil, že **španělské soudy musí ověřit, zda je takové smluvní ujednání sepsáno jasně a srozumitelně, a to bez ohledu na to, zda španělské právo využilo možnosti poskytnuté členským státům podle čl. 4 odst. 2 směrnice o zneužívajících ujednáních stanovit, že posouzení zneužívající povahy ujednání se netýká zejména vymezení hlavního předmětu smlouvy.** **Dospějí-li tyto soudy k závěru, že toto ujednání má zneužívající povahu, mohou za účelem ochrany spotřebitele před zvláště nepříznivými důsledky, které mohou vyplývat z neplatnosti úvěrové smlouvy, nahradit tento index indexem dispozitivně stanoveným španělskými právními předpisy.**

Tento rozsudek byl vydán v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Juzgado de Primera Instancia no 38 de Barcelona (soud prvního stupně č. 38 v Barceloně, Španělsko). Marc Gómez del Moral Guasch podal žalobu k uvedenému soudu ve věci zneužívající povahy ujednání o pohyblivé smluvní úrokové sazbě obsaženého ve smlouvě o hypotečním úvěru, kterou uzavřel s bankovní institucí Bankia SA. Podle tohoto ujednání se úroková sazba, kterou má spotřebitel zaplatit, mění v závislosti na referenčním indexu. Tento referenční index byl stanoven vnitrostátní právní úpravou a úvěrové instituce jej mohly použít na hypoteční úvěry. Španělský soud nicméně uvádí, že indexace pohyblivých úroků vypočtená na základě referenčního indexu byla méně příznivá než indexace vypočtená na základě průměrné sazby evropského mezibankovního trhu (Euribor), která se používá u 90 % hypotečních úvěrů poskytnutých ve Španělsku, s dodatečnými náklady ve výši řádově 18 000 až 21 000 eur za úvěr.

Soudní dvůr na prvním místě připomněl, že ujednání, která odrážejí imperativní právní a správní ustanovení, jsou vyloučena z působnosti směrnice². Soudní dvůr však poznamenal, že s výhradou ověření španělským soudem, **vnitrostátní právní úprava použitelná v projednávané věci neukládala pro úvěry s pohyblivou úrokovou sazbou použití oficiálního referenčního indexu, ale pouze stanovila podmínky, které musí splňovat „indexy nebo referenční sazby“, aby je úvěrové instituce mohly použít.** V důsledku toho Soudní dvůr dospěl k závěru, že ujednání obsažené ve smlouvě o hypotečním úvěru, které stanoví, že úroková sazba použitelná na

¹ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).

² Článek 1 odst. 2 směrnice.

úvěr je založena na jednom z oficiálních referenčních indexů stanovených vnitrostátní právní úpravou, které mohou úvěrové instituce použít na hypoteční úvěry, pokud tato právní úprava nestanoví imperativní použití tohoto indexu bez ohledu na volbu smluvních stran ani jeho dispozitivní použití v případě neexistence odlišného ujednání mezi těmiž smluvními stranami, spadá do oblasti působnosti směrnice.

Na druhém místě se Soudní dvůr zabýval pravomocemi vnitrostátního soudu při přezkumu transparentnosti ujednání týkajícího se hlavního předmětu smlouvy. Článek 4 odst. 2 směrnice stanoví, že posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání se netýká vymezení hlavního předmětu smlouvy, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.³ Španělský soud se tázal na možnost vnitrostátního soudu přezkoumat, zda takové ujednání, jako je sporné ujednání, splňuje požadavek transparentnosti stanovený touto směrnicí, a to i v případě neprovedení tohoto ustanovení směrnice do vnitrostátního práva. V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že smluvní ujednání musí vždy splňovat požadavek na jasný a srozumitelný jazyk.⁴ Tento požadavek se podle Soudního dvora uplatní i tehdy, když ujednání spadá do působnosti citovaného ustanovení směrnice a i když dotýčný členský stát, v projednávané věci Španělsko, toto ustanovení neprovedl do svého právního řádu. Z toho vyplývá, že **soud členského státu je vždy povinen přezkoumávat jasnost a srozumitelnost smluvního ujednání týkajícího se hlavního předmětu smlouvy.**

Na třetím místě Soudní dvůr rozhodl, že za účelem dodržení požadavku transparentnosti ve smyslu směrnice⁵ **smluvního ujednání, kterým je ve smlouvě o hypotečním úvěru stanovena pohyblivá úroková sazba, musí být toto ujednání nejen srozumitelné z formálního a gramatického hlediska, ale musí rovněž průměrnému, běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožnit, aby porozuměl konkrétnímu fungování způsobu výpočtu této sazby a posoudil tak na základě přesných a srozumitelných kritérií potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání pro jeho finanční závazky.** V tomto ohledu jsou obzvláště relevantními údaji jednak okolnost, zda jsou hlavní prvky výpočtu úrokové sazby snadno přístupné každé osobě, která hodlá uzavřít smlouvu o hypotečním úvěru s ohledem na zveřejnění způsobu výpočtu této sazby v úředním věstníku dotčeného členského státu, a jednak poskytnutí informací ze strany prodávajícího nebo poskytovatele spotřebiteli o dosavadním vývoji indexu, na jehož základě se tato sazba vypočítá.

Konečně na čtvrtém místě, pokud jde o pravomoci vnitrostátního soudu při zjišťování případné zneužívající povahy smluvního ujednání ve smyslu směrnice, Soudní dvůr připomněl, že tato směrnice⁶ nebrání tomu, aby vnitrostátní soud s použitím zásad smluvního práva zrušil zneužívající ujednání a nahradil jej dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva v situacích, v nichž by byl soud na základě neplatnosti zneužívajícího ujednání nucen zrušit smlouvu v plném rozsahu, čímž by spotřebitele vystavil zvláště nepříznivým důsledkům. Důsledkem takového zrušení smlouvy by v zásadě totiž bylo, že by se zbývající dlužná částka úvěru stala okamžitě splatnou, což by mohlo přesahovat finanční možnosti spotřebitele, a postihovat tak spíše jeho než věřitele, který by v důsledku nebyl odrazen od vkládání takových ujednání do smluv, jejichž uzavření nabízí. V projednávané věci španělský zákonodárce od uzavření sporné smlouvy o úvěru zavedl „náhradní“ index, který má, s výhradou ověření předkládajícím soudem, dispozitivní povahu. Za těchto podmínek měl Soudní dvůr za to, že **směrnice⁷ nebrání tomu, aby v případě neplatnosti zneužívajícího smluvního ujednání, kterým se stanoví referenční index pro výpočet pohyblivých úroků úvěru, vnitrostátní soud nahradil tento index uvedeným náhradním indexem použitelným v případě, že neexistuje opačná dohoda smluvních stran, pokud by dotčená smlouva o hypotečním úvěru nemohla v případě zrušení uvedeného zneužívajícího ujednání přetrvat a pokud by zrušení této smlouvy jako celku vystavilo spotřebitele zvláště nepříznivým důsledkům.**

³ Článek 4 odst. 2 směrnice 93/13, který se týká ujednání týkajících se hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé.

⁴ Článek 5 směrnice.

⁵ Článek 4 odst. 2 a článek 5 směrnice.

⁶ Článek 6 odst. 1 směrnice.

⁷ Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106